

TOM II

PROJEKT ARCHITEKTONICZNO - BUDOWLANY

SPIS ZAWARTOŚCI

1. PROJEKT ZAGOSPODAROWANIA TERENU		
Opis Techniczny		
1. Podstawa opracowania	str.	18
2. Przedmiot opracowania	str.	18
3. Zakres i cel opracowania	str.	18
4. Parametry techniczne inwestycji	str.	19
5. Elementy stanu istniejącego	str.	19
6. Elementy projektowane	str.	19
6.1. Plan Sytuacyjny	str.	19
6.2. Profil podłużny	str.	20
6.3. Przekroje poprzeczne	str.	20
6.4. Konstrukcja	str.	20
6.5. Odwodnienie	str.	21
6.6. Zieleń, Drzewa do wycinki	str.	21
6.7. Urządzenia podziemnego uzbrojenia terenu	str.	21
7. Przepisy prawne i normy związane	str.	22
8. Informacja do sporządzenia Planu BiOZ	str.	23
Część rysunkowa		
Rys 1 – Plan Orientacyjny – skala 1:25 000	str.	29
Rys 2 – Plan Sytuacyjny – skala 1:500	str.	30
Rys 3 – Profil podłużny niwelety drogi – skala 1:500/50	str.	31
Rys 4 – Szczegóły konstrukcyjne – skala 1:50	str.	32
Rys 5 – Szczegół zjazdu – skala 1:50	str.	33

OPIS TECHNICZNY

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

Dokumentację techniczną pn. „Rozbudowa drogi powiatowej nr 1094 relacji Furmany-Żupawa - Stale w miejscowości Żupawa polegająca na przebudowie jezdni na odcinku od km 2+005,0 do km 2+365,3 oraz od km 2+598,4 do km 2+639,7 a także budowa chodnika na odcinku od km 2+469,2 do km 2+588,7” opracowano w oparciu o:

- Umowę Umowę NR OR.II.2151.5.2018 z dnia 01.03.2018 pomiędzy Starostwem Powiatowym w Tarnobrzegu, a biurem projektowym INBEST – BIURO Zbigniew Wydra
- Mapę do celów projektowych zaewidencjonowaną w PODGiK Starostwa Powiatowego w Tarnobrzegu
- Mapę ewidencyjną
- Wypisy z rejestru gruntów
- Rozporządzenie Ministra Transportu i Gospodarki Morskiej z dnia 02.03.1999 w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz. U. Nr 43 z 14 maja 1999 poz. 430, wraz ze zmianami z 17 lutego 2015 – Dz. U. poz. 329)
- Ustawa Prawo Budowlane z dnia 7 lipca 1994r, z późn. Zmianami – Dz. U. z 2016 r – poz 290.
- Ustawa z 20 czerwca 1997 roku *Prawo o ruchu drogowym* (jednolity tekst Dz. U. Nr 98, poz 602 z 25.04.2016).
- Katalog typowych Nawierzchni Drogowych Półsztywnych i Podatnych – GDDKiA 1997 r.
- Uzgodnienia szczegółowe i wizja lokalna w terenie.

2. PRZEDMIOT OPRACOWANIA

Przedmiotem opracowania jest rozbudowa drogi powiatowej nr 1094R relacji Furmany – Żupawa - Stale w miejscowości Żupawa (odcinek od km 2+005,0 - 2+365,3; od km 2+598,4 - 2+639,7; 2+469,2 do km 2+588,7), polegająca na wykonaniu wzmocnienia jezdni, budowie chodnika oraz zjazdów na posesję, a także odwodnienia zamierzonej inwestycji.

Projektowany odcinek ma 521 m długości i dotyczy istniejącej drogi publicznej, o nawierzchni bitumicznej przebiegającej przez obszary zabudowy niskiej – mieszkaniowej, zagrodowej. W chwili obecnej przedmiotowa droga nie ma wydzielonych ciągów dla ruchu pieszych, co stanowi bezpośrednie zagrożenie dla tych użytkowników drogi.

3. ZAKRES I CEL OPRACOWANIA

Zakres opracowania obejmuje:

- Naprawę miejscowo zdegradowanej nawierzchni jezdni z normalizacją jej szerokości jezdni do 5,5 m
- Odtworzenie i utwardzenie poboczy – tam, gdzie występują
- Budowę chodnika po prawej stronie drogi – szerokość 1,5 m
- Utwardzenie zjazdów do posesji kostką w ciągu chodnika
- Zabezpieczenie istniejących sieci podziemnych kolidujących z planowaną inwestycją,

Celem przebudowy jest:

- Poprawa stanu technicznego drogi, z poprawą jej geometrii na łukach i skrzyżowaniach.
- poprawę bezpieczeństwa ruchu pieszych poprzez budowę chodników.

4. PARAMETRY TECHNICZNE INWESTYCJI

Podstawowe parametry ulicy:

- Klasa techniczne – L – lokalna
- Kategoria obciążenia ruchem – KR 3
- Prędkość projektowana – 50 km/h – 90 km/h
- Szerokość jezdni – 5,5 m
- Chodniki – szer. do 1,5 m
- Odwodnienie – powierzchniowo, poprzez spadki podłużne i poprzeczne drogi do projektowanych krutek ściekowych [wg odrębnego opracowania] z odprowadzeniem do otwartych rowów przydrożnych, do rowu krytego oraz przepustów pod zjazdami oraz miejscami na tereny zielone

5. ELEMENTY STANU ISTNIEJĄCEGO

Droga powiatowa nr 1094R na odcinku przedmiotowego zamierzenia inwestycyjnego posiada nawierzchnie bitumiczna, z miejscowymi spękaniami i śladami naprawy cząstkowych ubytków w jezdni. Odwodnienie – powierzchniowe na poboczu, oraz do istniejącego rowu otwartego (tam gdzie występuje), z retencją wód do gruntu, oraz nielicznymi przepustami pod zjazdami do posesji (w większości wykonanymi systemem gospodarczym).

Brak chodników stwarza zagrożenie dla innych użytkowników ruchu – zwłaszcza pieszych. Poruszanie się pieszych poboczem, przy jego ograniczonej szerokości między jezdnią a ogrodzeniami stwarza zagrożenie dla bezpieczeństwa ruchu drogowego.

6. ELEMENTY PROJEKTOWANE

Projektowana droga funkcjonuje obecnie jako droga o nawierzchni bitumicznej, o zróżnicowanej szerokości (5-5,5 m), bez wydzielonych ciągów dla ruchu pieszego.

Przedsięwzięcie będzie polegać na przebudowie drogi, z dostosowaniem jej parametrów technicznych do klasy technicznej L, dla ruchu kategorii Kr 3, z równoczesnym jej odwodnieniem.

6.1. Plan Sytuacyjny

Inwestycja położona jest we zachodniej części Gminy Grębów – w miejscowości Żupawa. Droga 1094R relacji Furmany – Żupawa – Stale w początkowym kilometrażu 0+000 krzyżuje się z drogą powiatową nr 1093R relacji Tarnobrzeg – stacja kolejowa Grębów oraz w końcowym kilometrażu 7+317 z drogą wojewódzką nr 871 Stalowa Wola – Tarnobrzeg. Zabudowa – mieszkaniowa, zagrodowa.

W przebiegu drogi zlokalizowane są skrzyżowania z drogami podrzędnymi, oraz zjazdy do posesji. Przebudowa wiąże się z budową chodnika, oraz odwodnieniem – chodnika i jezdni.

Całość robót obejmuje działki: **1307/4**, 228 - (228/1, **228/2**), 231 - (231/1, **231/2**), 255 - (255/1, **255/2**), 256 - (256/1, **256/2**), 5235 - (5235/1, **5235/2**), 1320/1 - (**1320/3**, 1320/4), 334 - (334/1, **334/2**), 333/6 - (333/10, **333/11**), 333/7 - (333/12, **333/13**), 341/3 - (341/5, **341/6**), 341/4 - (341/7, **341/8**) – Obręb ewid. Żupawa

Objaśnienie: Działka czcionką pogrubioną – działka pasa drogowego istniejącego

W nawiasach – działki powstałe po podziale działki przed nawiasem; działki w nawiasach czcionką pogrubioną podkreślone – działki włączone do pasa drogowego decyzją ZRID

Przebieg drogi w planie, pokazano na rysunku nr 2 – Projekt Zagospodarowania Terenu.

6.2. Profil podłużny.

Projektowana niweleta drogi zakłada dowiązanie wysokościowe do projektowanych rzędnych skrzyżowań z drogami podrzędnymi, oraz zjazdami do posesji, jak również wymogami odwodnienia.

Różnica wysokości terenu na projektowanym odcinku (521m) to ~0,59 m. Niweleta jezdni przebiega w zmiennym nachyleniu – od 0,3 – 1,0%.

Przebieg niwelety jezdni pokazano na rys. nr. 3.

6.3. Przekroje poprzeczne

Zastosowano typowy przekrój daszkowy, z pochyleniem 2% w kierunku krawędzi jezdni, oraz lokalnie pochylenia jednostronne (na łukach). Chodniki o szerokości 1,5 m wyposażono w spadek poprzeczny 2 % w kierunku jezdni.

Przekroje poprzeczne typowe pokazano na rys.4

6.4. Szczegóły konstrukcji nawierzchni.

Na rys. 4 pokazano szczegóły konstrukcji nawierzchni w typowych przekrojach.

Na podstawie Katalogu Nawierzchni Podatnych i Półsztywnych przyjęto następujące konstrukcje nawierzchni:

1. Dane projektowe

Przebieg trasy:	nasypy <1m
Poziom zwierciadła wody gruntowej:	poniżej 2m
Głębokość przemarzania gruntu h_z	1,0m
Warunki wodne	dobre
Grupa nośności podłoża	G1 – G2

2. Budowa warstw konstrukcyjnych jezdni

Warstwa	Materiał
Warstwa scieralna	4 cm – beton asfaltowy AC11S
Warstwa wiążąca	4 cm – beton asfaltowy AC11W
Siatka wzmacniająca	Siatka wzmacniająca 100/100 kN
Frezowanie	2 cm – frezowanie na zimno

3. Budowa warstw konstrukcyjnych zjazdów bitumicznych

Warstwa	Materiał
Warstwa scieralna	5 cm – beton asfaltowy AC11S
Podbudowa	20 cm – kruszywo łamane stabili. mechanicznie 0 - 32 mm

4. Budowa warstw konstrukcyjnych chodnika

Warstwa	Materiał
Warstwa ścieralna	6 cm – kostka brukowa betonowa kolor nr 1
Podsypka	4 cm – cementowo – piaskowa 1:4 lub grys 0 - 7 mm
Podbudowa	15 cm – kruszywo łamane stabili. mechanicznie 0 - 32 mm
Warstwa odsączająca	10 cm – piasek średnioziarnisty

5. Budowa warstw konstrukcyjnych na zjazdach

Warstwa	Materiał
Warstwa ścieralna	8 cm – kostka brukowa betonowa kolor nr 1
Podsypka	4 cm – cementowo – piaskowa 1:4 lub grys 0 – 7 mm
Podbudowa	15 cm – kruszywo łamane stabili. mechanicznie 0 - 32 mm
Podbudowa	20 cm – kruszywo łamane stabili. mechanicznie 0 - 63 mm
Warstwa odsączająca	10 cm – piasek średnioziarnisty

6. Budowa warstw konstrukcyjnych – pobocze

Warstwa	Materiał
Nawierzchnia	10 cm – kruszywo łamane stabili. mechanicznie 0 - 32 mm

6.5. Odwodnienie

Przebudowa drogi w naturalny sposób wymusza jej odwodnienie. Projektowana inwestycja wiąże się z odprowadzeniem wód opadowych i roztopowych z powierzchni drogi. Będą one odprowadzane powierzchniowo, poprzez spadki podłużne i poprzeczne drogi do projektowanych kratek ściekowych [wg odrębnego opracowania] z odprowadzeniem do otwartych rowów przydrożnych, do rowu krytego oraz przepustów pod zjazdami oraz miejscami na tereny zielone

6.6. Zieleń, Drzewa do wycinki

Brak drzew kolidujących z inwestycją.

6.7. Podziemne uzbrojenie terenu

W obszarze objętym przebudową, przebiegają:

- Linia energetyczna – napowietrzne i doziemne PGE Dystrybucja S.A. Na skrzyżowanie linii kablowych z drogą i projektowanym chodnikiem przewidziano rurę ochronną Arota A110PS.
- Kabel teletechniczny doziemny
- Gazociąg
- Wodociąg

7. PRZEPISY PRAWNE I NORMY ZWIĄZANE Z PROJEKTOWANIEM I WYKONANIEM ZAMIERZENIA BUDOWLANEGO

7.1. Przepisy prawne

- Prawo Budowlane – Ustawa z 7 lipca 1994 roku z późniejszymi zmianami (Dz.U Nr.207 z 2003 roku poz.2016)
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury - z dnia 2 marca 1999 roku w sprawie warunków technicznych jakim powinny odpowiadać drogi publiczne i ich usytuowanie (Dz.U.nr 43 poz. 430 z późn. zmianami)

7.2. Podstawowe normy

PN-S-02205	Drogi samochodowe. Roboty ziemne. Wymagania i badania.
PN-B-04481	Grunty budowlane .Badania próbek gruntów
PN-88/B-06250	Beton zwykły
PN-63/B-06251	Roboty betonowe i żelbetowe. Wymagania techniczne
PN-86/B-06712	Kruszywa mineralne do betonu
PN-EN 197-1	Cement cz.1 : Skład wymagania i kryteria zgodności.
PN-88/B-32250	Materiały budowlane. Woda do betonów.
PN-S-06102	Drogi samochodowe .Podbudowy z kruszyw stabilizowanych mechanicznie
BN-64/8931-02	Drogi samochodowe. Oznaczenie modułu odkształcenia nawierzchni podatnych i podłoża przez obciążenie płytą.
BN-77/8931-12	Oznaczanie wskaźnika zagęszczenia gruntu
PN-B/11111	Kruszywa mineralne. Kruszywa naturalne do nawierzchni drogowych. Żwir i pospółka.
PN-B/11112	Kruszywa mineralne .Kruszywa łamane do nawierzchni drogowych .
PN-B/11113	Kruszywa mineralne. Kruszywa naturalne do nawierzchni drogowych. Piasek .
BN-80/6775 - 03/01	Prefabrykaty budowlane z betonu .Elementy nawierzchni dróg ,ulic , parkingów i torowisk tramwajowych. Wspólne wymagania i badania
BN-80/6775 - 03/04	Prefabrykaty budowlane z betonu. Elementy nawierzchni dróg, ulic, parkingów i torowisk tramwajowych. Krawężniki i obrzeża

Opracował:

inż. Kamil Wydra

8. INFORMACJA DO SPORZĄDZENIA PLANU BIOZ

Niniejsze opracowanie jest informacją na temat bezpieczeństwa i ochrony zdrowia przy realizacji robót budowlanych w ramach projektu „Rozbudowa drogi powiatowej nr 1094 relacji Furmany- Żupawa - Stale w miejscowości Żupawa polegająca na przebudowie jezdni na odcinku od km 2+005,0 do km 2+365,3 oraz od km 2+598,4 do km 2+639,7 a także budowa chodnika na odcinku od km 2+469,2 do km 2+588,7”.

Zakres opracowania jest zgodny z:

- Ustawą z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane zm. Dz.U.03.80.718. art. 21a
- Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia Dz.U. 03.120.1126 z dnia 10 lipca 2003r

1. Zakres robót

Kompleksowy zakres robót dotyczących całej inwestycji obejmuje:

- Naprawę miejscowo zdegradowanej nawierzchni jezdni z normalizacją jej szerokości jezdni do 5,5 m
- Odtworzenie i utwardzenie poboczy – tam, gdzie występują
- Budowę chodnika po prawej stronie drogi – szerokość 1,5 m
- Utwardzenie zjazdów do posesji kostką w ciągu chodnika
- Zabezpieczenie istniejących sieci podziemnych kolidujących z planowaną inwestycją

2. Wykaz istniejących obiektów budowlanych:

W obszarze inwestycji znajdują się:

- Obiekty naziemne:

- Napowietrzne linie teletechniczne.
- Napowietrzna linia energetyczna

- Obiekty infrastruktury podziemnej:

- Linie energetyczne
- Linie teletechniczne
- Gazociąg
- Wodociąg

Wszystkie z wymienionych obiektów uwidoczniono na Rys nr 2 – Projekcie Zagospodarowania Terenu

3. Wskazanie elementów zagospodarowania terenu, które mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi

Następujące elementy zagospodarowania mogą stwarzać zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi:

- uzbrojenie podziemne,
- wszystkie obiekty naziemne zlokalizowane w bezpośrednim sąsiedztwie wyk. wykopów.

4. Wskazanie dotyczące przewidywanych zagrożeń występujących podczas realizacji robót budowlanych

Zgodnie z wykazem zawartym w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 23 czerwca 2003 r. w sprawie informacji dotyczącej bezpieczeństwa i ochrony zdrowia oraz planu bezpieczeństwa i ochrony zdrowia Dz.U. 03.120.1126 z dnia 10 lipca 2003 r. w trakcie realizacji przedmiotowej inwestycji prowadzone będą następujące rodzaje robót budowlanych, stwarzających zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia ludzi:

1. Roboty budowlane, których charakter, organizacja lub miejsce prowadzenia stwarza szczególnie wysokie ryzyko powstania zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi :

- a) roboty przy, których wykonywaniu występuje ryzyko upadku z wysokości
- b) roboty wykonywane przy użyciu dźwigów - roboty rozładunkowe i montażowe,
- c) roboty budowlano-montażowe w następstwie których może dojść do uderzenia ciężkimi przedmiotami, skaleczenia ostrymi narzędziami,
- d) roboty budowlane przy montażu i demontażu ciężkich elementów prefabrykowanych

2. Inne roboty:

- a) prowadzenie robót w sąsiedztwie przebywania ludzi - hałas pracującego sprzętu oraz ruch dużych samochodów ciężarowych,

W odniesieniu do przedmiotowej inwestycji zagrożeniami są:

2.1. Roboty ogólnobudowlane

- porażenie prądem elektrycznym – elektronarzędzia, niezabezpieczone przewody, niechlujne połączenia stykowe przy przedłużaczach itp.;
- roboty wykonywane przy użyciu dźwigów - roboty rozładunkowe i montażowe;
- uderzenia spadającymi przedmiotami – podczas prac wykonywanych jednocześnie na różnych poziomach;
- uszkodzenia ciała przez ostre i wystające przedmioty oraz na częściach maszyn będących w ruchu – piły tarczowe i łańcuchowe, obracające się części betoniarek, zbrojenie konstrukcji, blachy i pręty;

Wszystkie zagrożenia występują na terenie budowy i przez cały czas prowadzenia robót.

2.2. Roboty ziemne

Przewidywane zagrożenia podczas trwania budowy przy prowadzeniu robót ziemnych:

- wpadnięcie do wykopu – roboty ziemne na terenie budowy,
- zasypanie pracownika w wykopie wąsko przestrzennym.

2.3. Roboty związane z załadunkiem, rozładunkiem i poruszaniem się ciężkich maszyn

Przewidywane zagrożenia podczas załadunku, rozładunku i poruszania się ciężkich maszyn budowlanych:

- zmiżdżenie części ciała w wyniku najechania przez ciężki sprzęt budowlany w przypadku nie zachowania należytej odległości pracowników od pracujących maszyn budowlanych,
- ciężkie obrażenia ciała w wyniku przerwania lin wciągarek przy załadunku i rozładunku maszyn budowlanych z naczep niskopodwoziowych w przypadku znajdowaniu na przedłużeniu osi lin
- uderzenia urządzeń roboczych koparek i ładowarek w przypadku znajdowania się w obrębie pracy maszyny.

2.4. Prowadzenie prac przy liniach energetycznych

Przewidywane zagrożenia podczas prac przy liniach energetycznych to porażenie prądem elektrycznym oraz, w przypadku prac przy napowietrznych liniach energetycznych obrażenia ciała w związku z upadkiem lin i narzędzi w przypadku jednoczesnych prac na słupach i pod nimi. Zagrożenia związane z pracami przy liniach kablowych są takie, jak przy robotach ziemnych.

2.5. Prowadzenie prac w pobliżu istniejących dróg

Przewidywane zagrożenia podczas prac w pobliżu dróg to uderzenie pojazdów użytkowników drogi w pracowników budowy, wpadnięcie na inny sprzęt lub do wykopu w przypadku próby uniknięcia zderzenia z pojazdem w przypadku złego zabezpieczenia terenu budowy, nieuwagi lub/i nie stosowania środków ochrony osobistej.

Dodatkowym zagrożeniem może być wjechanie pojazdów użytkowników drogi lub maszyn budowlanych na teren wykopu, na skarpę itp. w przypadku braku lub niedostatecznego oznakowania placu budowy.

5. Wskazanie sposobu prowadzenia instruktażu pracowników przed przystąpieniem do robót szczególnie niebezpiecznych

Instruktaż pracowników przeprowadzić należy na terenie budowy przed przystąpieniem do robót budowlanych. W ramach instruktażu ująć należy następujący zakres zagadnień:

- a) Wskazanie obiektów i miejsc, w których prowadzenie robót jest szczególnie niebezpieczne wraz z charakterystyką rodzaju zagrożeń.
- b) Określenie wymaganego sposobu zabezpieczenia budowy, w tym miejsc wykonywania prac szczególnie niebezpiecznych.
- c) Określenie bezpiecznego sposobu prowadzenia robót z charakterystyką obowiązujących w tym zakresie przepisów BHP.
- d) Określenie zasad postępowania w przypadku wystąpienia zagrożenia.
- e) Wskazanie środków ochrony indywidualnej zabezpieczających przed skutkami zagrożeń, koniecznych do stosowania przez pracowników.
- f) Charakterystyka organizacji robót oraz zasad bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi ze wskazaniem osób wyznaczonych do prowadzenia nadzoru.

5.1 Instruktaż pracowników przed przystąpieniem do realizacji robót szczególnie niebezpiecznych

Szkolenia w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, przeprowadza się jako:

- szkolenie wstępne,
- szkolenie okresowe.

Szkolenia te przeprowadzane są w oparciu o programy poszczególnych rodzajów szkolenia.

Szkolenia wstępne ogólne („instruktaż ogólny”) przechodzą wszyscy nowo zatrudniani pracownicy przed dopuszczeniem do wykonywania pracy.

Obejmuje ono zapoznanie pracowników z podstawowymi przepisami bhp zawartymi w Kodeksie pracy, w układach zbiorowych pracy i regulaminach pracy, zasadami bhp obowiązującymi w danym zakładzie pracy oraz zasadami udzielania pierwszej pomocy. Szkolenie wstępne na stanowisku pracy („Instruktaż stanowiskowy”) powinien zapoznać pracowników z zagrożeniami występującymi na określonym stanowisku pracy, sposobami ochrony przed zagrożeniami, oraz metodami bezpiecznego wykonywania pracy na tym stanowisku.

Pracownicy przed przystąpieniem do pracy, powinni być zapoznani z ryzykiem zawodowym związanym z pracą na danym stanowisku pracy.

Fakt odbycia przez pracownika szkolenia wstępnego ogólnego, szkolenia wstępnego na stanowisku pracy oraz zapoznania z ryzykiem zawodowym, powinien być potwierdzony przez pracownika na piśmie oraz odnotowany w aktach osobowych pracownika.

Szkolenia wstępne podstawowe w zakresie bhp, powinny być przeprowadzone w okresie nie dłuższym niż 6 - miesięcy od rozpoczęcia pracy na określonym stanowisku pracy.

Szkolenia okresowe w zakresie bhp dla pracowników zatrudnionych na stanowiskach robotniczych, powinny być przeprowadzane w formie instruktażu nie rzadziej niż raz na 3 - lata, a na stanowiskach pracy, na których występują szczególne zagrożenia dla zdrowia lub życia oraz zagrożenia wypadkowe - nie rzadziej niż raz w roku.

Pracownicy zatrudnieni na stanowiskach operatorów żurawi, maszyn budowlanych i innych maszyn o napędzie silnikowym powinni posiadać wymagane kwalifikacje.

Powyższy wymóg nie dotyczy betoniarek z silnikami elektrycznymi jednofazowymi oraz silnikami trójfazowymi o mocy do 1 KW.

Na placu budowy powinny być udostępnione pracownikom do stałego korzystania, aktualne instrukcje bezpieczeństwa i higieny pracy dotyczące:

- wykonywania prac związanych z zagrożeniami wypadkowymi lub zagrożeniami zdrowia pracowników,
- obsługi maszyn i innych urządzeń technicznych,
- postępowania z materiałami szkodliwymi dla zdrowia i niebezpiecznymi,
- udzielania pierwszej pomocy.

W/w instrukcje powinny określać czynności do wykonywania przed rozpoczęciem danej pracy, zasady i sposoby bezpiecznego wykonywania danej pracy, czynności do wykonywania po jej zakończeniu oraz zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych stwarzających zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników. Nie wolno dopuścić pracownika do pracy, do której wykonywania nie posiada wymaganych kwalifikacji lub potrzebnych umiejętności, a także dostatecznej znajomości przepisów oraz zasad BHP.

Bezpośredni nadzór nad bezpieczeństwem i higieną pracy na stanowiskach pracy sprawują odpowiednio kierownik budowy (kierownik robót) oraz mistrz budowlany, stosownie do zakresu obowiązków.

5.2 Instruktaż pracowników w okresie wykonawstwa

Wszystkie roboty związane z wykonaniem obiektów i z montażem sieci winny być przeprowadzane z zachowaniem przepisów BHP. Poza ogólnymi zasadami BHP obowiązującymi przy wykonywaniu robót montażowych, ziemnych, transportowych i obsługi sprzętu mechanicznego, przy wykonywaniu instalacji technologicznej, należy zapewnić warunki BHP zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. nr 47 poz. 401)

5.3 Instruktaż pracowników w okresie próbnej eksploatacji

Pracownicy powinni być przeszkoleni pod względem ogólnych przepisów BHP oraz w zakresie ratownictwa i udzielania pierwszej pomocy w razie wypadku. Przystępujący do pracy winni posiadać odzież ochronną i sprzęt ochrony osobistej. W razie wypadku należy udzielić poszkodowanemu pierwszej pomocy i wezwać pogotowie lekarskie.

6. Przechowywanie i przemieszczanie materiałów na budowie

Materiały budowlane należy dostarczać bezpośrednio do miejsca wbudowania. W przypadku konieczności ich okresowego przechowywania, wydzielić zaplecze budowy zabezpieczone przed dostaniem się osób przypadkowych. Na terenie budowy powinny być wyznaczone oznakowane, utwardzone i odwodnione miejsca do składania materiałów i wyrobów.

Wszystkie wyroby należy układać według poszczególnych grup, wielkości i gatunków w sposób zapewniający stateczność, wykluczający możliwość wywrócenia, zsunienia, rozsunięcia się lub spadnięcia składowanych wyrobów i urządzeń oraz umożliwiający dostęp do poszczególnych stosów lub pojedynczych elementów. Powierzchnia składowania powinna być utwardzona i zabezpieczona przed gromadzeniem się ścieków sanitarnych i wód opadowych.

Materiały drobnicowe powinny być ułożone w stosy o wysokości nie większej niż 2,0 m, a stosy materiałów workowanych ułożone w warstwach krzyżowo do wysokości nie przekraczającej 10 - warstw. Rury powinny być składowane na równym podłożu na podkładach i przekładkach drewnianych, a wysokość stosu nie powinna przekraczać 1,5 m. Odległość stosów przy składowaniu materiałów nie powinna być mniejsza niż:

- 1) 0,75 m - od ogrodzenia lub zabudowań,
- 2) 5,00 m - od stałego stanowiska pracy.

Opieranie składowanych materiałów lub wyrobów o płoty, słupy napowietrznych linii elektroenergetycznych, konstrukcje wsporcze sieci trakcyjnej lub ściany obiektu budowlanego jest zabronione. Wchodzenie i schodzenie ze stosu utworzonego ze składowanych materiałów lub wyrobów jest dopuszczalne przy użyciu drabiny lub schodów.

Szczegółowe wymagania dotyczące transportu mechanicznego oraz ręcznego określają przepisy bezpieczeństwa i higieny pracy. Masa ładunków przemieszczanych przy użyciu środków transportowych nie powinna przekraczać dopuszczalnej nośności lub udźwigu danego środka transportowego. Transport wewnętrzny należy prowadzić w oparciu o pojazd samochodowy z przyczepą i dźwig.

7. Wskazanie środków technicznych i organizacyjnych, zapobiegających niebezpieczeństwom wynikającym z wykonania robót budowlanych w strefach szczególnego zagrożenia zdrowia lub w ich sąsiedztwie

Całość robót należy wykonywać zgodnie z obowiązującymi przepisami BHP, wytycznymi, normami, uzgodnieniami oraz zgodnie z zasadami sztuki inżynierskiej. W szczególności wszelkie prace należy wykonywać zgodnie z:

- Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 6 lutego 2003 r w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. Nr 47, poz.401)
- Rozporządzeniem Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001r w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz. U. Nr 118, poz. 1263)
- W czasie prowadzenia robót budowlanych zapewnić właściwą organizację robót oraz wyposażenie w środki techniczne zapobiegające niebezpieczeństwom, w tym:
  - a) Wyznaczyć osoby do prowadzenia bezpośredniego nadzoru nad pracami szczególnie niebezpiecznymi,
  - b) Zapewnić organizację pracy i stanowisk pracy w sposób zabezpieczający pracowników przed zagrożeniami wypadkowymi oraz oddziaływaniem czynników szkodliwych i uciążliwych,
  - c) Zapewnić nadzór właścicieli uzbrojenia nad robotami budowlanymi prowadzonymi w

pobliżu istniejącego uzbrojenia podziemnego i naziemnego,

- d) Zapewnić likwidację zagrożeń dla zdrowia i życia pracowników głównie przez stosowanie technologii, materiałów i substancji nie powodujących takich zagrożeń,
- e) Przeprowadzić instruktaż pracowników,
- f) Wyposażyć pracowników w niezbędne środki ochrony indywidualnej,
- g) Zapewnić łączność telefoniczną na terenie budowy,
- h) Teren budowy oznakować i zabezpieczyć przed dostępem osób postronnych,
- i) Wykopy zabezpieczyć barierami ochronnymi i wyposażyć w drabiny umożliwiające szybką ewakuację pracowników w razie powstania zagrożenia,

W razie stwierdzenia bezpośredniego zagrożenia dla życia lub zdrowia pracowników osoba kierująca, pracownikami obowiązana jest do niezwłocznego wstrzymania prac i podjęcia działań w celu usunięcia tego zagrożenia.

8. Uwaga końcowa.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury ogłoszonym w Dz. U. Nr 120 z dnia 23.06.2003 r. oraz wymaganiami Prawa Budowlanego, Kierownik budowy jest zobowiązany sporządzić plan bezpieczeństwa i ochrony zdrowia. Plan powinien obejmować szczegółowy zakres rodzaju robót budowlanych, stwarzających zagrożenia bezpieczeństwa i zdrowia ludzi.

1.4. Wykaz aktów prawnych

- Ustawa z dnia 26 czerwca 1974r. – Kodeks Pracy (Dz.U. Nr 21 poz.94 z 1998r.
- Ustawa z dnia 21 listopada 2003 r.7 lipca 1994r. – Prawo budowlane (Dz.U. Nr 207 poz. 2016 z 2003r. z późn. zmianami)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dn. 26.09.1997 w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz. U. nr 129/97 poz 844);
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 06.02.2003 w sprawie bezpieczeństwa i higieny pracy podczas wykonywania robót budowlanych (Dz.U. Nr 47 poz. 401)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996 r.w sprawie rodzajów prac wymagających szczególnej sprawności psychofizycznej. (Dz. U. nr 62 poz. 287 z 1996 r.)
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 28 maja 1996r. w sprawie rodzajów prac, które powinny być wykonywane przez co najmniej dwie osoby. (Dziennik Ustaw. Nr 62 poz. 288 z 1996 r)
- Rozporządzenie Ministra Gospodarki z dnia 20 września 2001r. w sprawie bhp podczas eksploatacji maszyn i innych urządzeń technicznych do robót ziemnych, budowlanych i drogowych (Dz.U. nr 118 poz. 1263)
- instrukcje montażu i prób opracowanymi przez poszczególnych producentów.

Opracował.

inż. Kamil Wydra